

ΤΟΠΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ (Τ.Σ.Π) ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΛΑΣΤΗΡΑ

Βασίλης Μπέλλης, Γενικός Διευθυντής ΑΝ.ΚΑ ΑΕ¹

¹ *Αναπτυξιακή Καρδίτσας ΑΝ.ΚΑ ΑΕ
Αλλαμανή 19, 43100, Καρδίτσα
bellis@anka.gr*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το 1999 δημιουργήθηκε στην Καρδίτσα το Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας (ΤΣΠ) με τη συμμετοχή των επιχειρηματιών του Τουριστικού κλάδου της περιοχής Λίμνης Πλαστήρα και την τεχνική υποστήριξη της Αναπτυξιακής Καρδίτσας. Στη συνέχεια ενισχύθηκε από την Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader II. Το ΤΣΠ αποτελείται από ένα σύνολο κανόνων που θεσπίζονται από τους συμμετέχοντες με στόχο να αναβαθμιστεί η ποιότητα των παρεχομένων τουριστικών υπηρεσιών και να εισαχθεί η προσέγγιση της αειφορίας στην τουριστική δραστηριότητα που ασκείται σε μια προστατευόμενη περιοχή Natura. Το ΤΣΠ έπαιξε σημαντικό ρόλο στη μορφή της ανάπτυξης της περιοχής και γι' αυτό σε μικρό χρονικό διάστημα διαδόθηκε ως καλή πρακτική σε πολλές περιοχές της χώρας μας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τουρισμός, αγροτουρισμός, ποιότητα, τοπική ανάπτυξη, αειφορία

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στη χώρα μας η σταδιακή ένταξη στον κατάλογο των τουριστικών προορισμών μιας σειράς περιοχών (κυρίως ορεινών) που κατά κανόνα ήταν άγνωστες, εγκαταλελειμμένες, με διαλυμένο κοινωνικό και παραγωγικό ιστό. Η συμβολή των προγραμμάτων που ανέπτυξε το Υπουργείο Γεωργίας (σημερινό Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων - ΥΑΑΤ) και ιδιαίτερα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader ήταν σημαντική. Αυτή η θετική εξέλιξη για τις πιο δύσκολες γωνιές του αγροτικού χώρου, δεν προέκυψε αβίαστα ή αυτόματα. Ήταν αποτέλεσμα σχεδιασμού και εντατικής εφαρμογής αυτού από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης ή από τις Αναπτυξιακές Εταιρίες όπως ευρύτερα αυτές είναι γνωστές. Μερικά από τα χαρακτηριστικά του εν λόγω σχεδιασμού ήταν (και εξακολουθεί να είναι) η πρωτοτυπία και καινοτομία των ιδεών που εισάγονται στο τοπικό σχέδιο, η άμεση συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, η αποτελεσματική εφαρμογή του τοπικού σχεδίου μέσα σε προκαθορισμένο χρονικό διάστημα και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τόσο από την ίδια την τοπική κοινωνία, όσο και από ανώτερα επίπεδα ελέγχου και σχεδιασμού πολιτικών όπως το ΥΑΑΤ, αλλά και υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ακολουθεί η παρουσίαση της «ιστορίας» σχεδιασμού και ανάπτυξης της Λίμνης Πλαστήρα για να στοιχειοθετηθεί το πλαίσιο εντός του οποίου εκτυλίχθηκε η καινοτόμα πρωτοβουλία της ίδρυσης του ΤΣΠ.

2. ΛΙΜΝΗ ΠΛΑΣΤΗΡΑ: ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Όταν το 1953 άρχισε να υψώνεται το τεχνητό φράγμα στον Ταυρωπό, σ' έναν από τους παραποτάμους του Αχελώου, εκτός από τα νερά του που έμελλε να εκτραπούν στον διψασμένο Θεσσαλικό κάμπο, άλλαξε και ο ρους της τοπικής ιστορίας ακολουθώντας την πορεία του νερού. Η λίμνη που δημιουργήθηκε από το 1959 που τελείωσαν τα έργα μέχρι το 1962, κατέκλυσε τους κήπους που προμήθευαν όλο τον κάμπο με πατάτες, λαχανικά, φρούτα και όσπρια... Έκοψε την επικοινωνία μεταξύ των χωριών που μέχρι χτες απείχαν "ένα τσιγάρο δρόμο". Χρειαζόταν ένας ολόκληρος κύκλος μιας και δύο ωρών για να πάει κανείς από το Νεοχώρι στην Καστανιά, ενώ πριν κάτι τέτοιο ήταν πολύ απλή υπόθεση! Το σαπιοκάϊκο που χρησιμοποιήθηκε για ένα διάστημα για τη σύνδεση των απέναντι χωριών, κατέληξε σε τραγικό ατύχημα στο οποίο πνίγηκαν 23 νέοι άνθρωποι.

Από την άλλη ένα κύμα εσωτερικής μετανάστευσης σάρωσε τα ορεινά χωριά όλης της χώρας μα περισσότερο αυτά που ήταν γύρω από τη Λίμνη. Οι δουλειές που άνοιγαν στον κάμπο, το νερό που έφερνε πλούσιες σοδιές, η ευκολία της καλλιέργειας, η ανετότερη ζωή, οι σημαντικές αποζημιώσεις για τα χωράφια που κατακλύστηκαν από τη Λίμνη, ήταν τα αίτια που ώθησαν τους νέους να αλλάξουν τόπο κατοικίας. Τα χωριά άδειασαν. Μόνο γέροντες συναντούσε κανείς στα φτωχικά καφενεία που το μόνο που είχαν να σερβίρουν ήταν ο καφές και το τσίπουρο με στραγάλι στη λαδόκολα!

Έτσι, η Λίμνη έμοιαζε να είναι η κατάρα της περιοχής. Μέχρι το 1984 κανείς δεν μιλούσε γι' αυτή και τη γύρω περιοχή, το πρώην οροπέδιο της Νεβρόπολης. Ήταν ένας άγνωστος τόπος, ένας ταμειυτήρας νερού χαμένος στον ορεινό όγκο των Αγράφων που είχε αξία όχι για την ίδια την περιοχή, αλλά για τον κάμπο!

Το 1984, όμως αποτελεί το έτος καμπής για την περιοχή. Η Νομαρχία Καρδίτσας κάλεσε το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) να ασχοληθεί με την περιοχή, λόγω των οξυτάτων προβλημάτων που αντιμετώπιζε. Ο **Γεράσιμος Ζαχαράτος** ήταν ο άνθρωπος που συντόνισε τη δουλειά που έγινε από μια ομάδα επιστημόνων και η οποία αποτύπωσε το εναλλακτικό και ελπιδοφόρο μέλλον της περιοχής σε ένα αναπτυξιακό σχέδιο. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος που είχε ιδρυθεί στην περιοχή της Λίμνης (που ονομάστηκε τότε Λίμνη Πλαστήρα) ανέλαβε τις πρώτες πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη της περιοχής με την κατασκευή των πρώτων "ξενώνων" (έναν σε κάθε χωριό) με τη χρηματοδότηση του Αναπτυξιακού Νόμου 1262. Στη συνέχεια μέσα από τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν τα πρώτα έργα υποδομής (οδικά έργα, παρεμβάσεις ανάπλασης κ.α)

Το 1989 η Τοπική Αυτοδιοίκηση ανέλαβε μια ακόμη πρωτοβουλία που έμελλε να καθορίσει δραστικά την πορεία ανάπτυξης. Η Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ) σε συνεργασία με την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Καρδίτσας (ΕΑΣΚ) και τους 4 Δήμους του Νομού, ίδρυσαν την Αναπτυξιακή Καρδίτσας (ΑΝ.ΚΑ ΑΕ) με

στόχο να αναλάβει αυτή τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της ανάπτυξης του Νομού και την αναζήτηση πόρων μέσα από τεκμηριωμένες προτάσεις. Η ΑΝ.ΚΑ στελεχώθηκε πολύ γρήγορα με ολιγομελή ομάδα επιστημόνων υψηλής εξειδίκευσης και άρχισε συστηματική δουλειά. Η πρώτη σημαντική επιτυχία της ήταν η υποβολή και έγκριση του προγράμματος Life μέσω του οποίου οργανώθηκε και εφαρμόστηκε το σχέδιο της οικοτουριστικής ανάπτυξης της περιοχής. Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Έρευνας που δημιουργήθηκε μετά από πολύ σοβαρές παρεμβάσεις ανακαίνισης του Δημοτικού Σχολείου Νεοχωρίου, ήταν η πρώτη Δομή που προσέλκυσε μαζικά επισκέπτες (κυρίως σχολεία και εξειδικευμένα τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ) στην περιοχή.

Παράλληλα μέσα από μικρότερα προγράμματα (λ.χ. NOW), οργανώνονται επί μέρους συλλογικές δράσεις, όπως ο Συνεταιρισμός Γυναικών Λίμνης Πλαστήρα που ιδρύθηκε το 1994 και λειτούργησε με μεγάλη επιτυχία. Τα μέλη του δραστηριοποιούνται μέχρι σήμερα παράγοντας γλυκά κουταλιού και άλλα τοπικά προϊόντα.

Στη συνέχεια η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader II που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από την ΑΝ.ΚΑ ήταν το πρόγραμμα που ενθάρρυνε, οργάνωσε και ανέπτυξε τον αγροτουρισμό και τον οικοτουρισμό σαν νέες οικονομικές δραστηριότητες στην περιοχή. Οι σημαντικότερες επιδράσεις της Leader II ήταν:

- κινητοποίησε το τοπικό κεφάλαιο και δημιούργησε όρους προσέλκυσης επενδύτων ακόμη και από άλλους Νομούς, κυρίως καταγομένων από την περιοχή.
- εισήγαγε τη διάσταση της ποιότητας στις τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες. Η καινοτομία σ' αυτή την περίπτωση είναι ότι αυτή η διάσταση αποκρυσταλλώθηκε με την ίδρυση και τη λειτουργία του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας (για πρώτη φορά στη χώρα μας) στο οποίο συμμετέχουν 35 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον Τουριστικό κλάδο και το οποίο παρουσιάζεται παρακάτω. Σημειώνεται ότι σήμερα λειτουργούν 13 Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας, ενώ σε αρκετές περιοχές ετοιμάζονται παρόμοια σχήματα.
- έδωσε τη δυνατότητα στην τοπική κοινωνία να σχεδιάσει το μέλλον της. Ένα μέλλον θετικό μακριά από τη μίζερη αντιμετώπιση και τη μοιρολατρία.

Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή της Leader είναι θετικά και έντονα ορατά σε κάθε γωνιά της Λίμνης Πλαστήρα. Την περίοδο αυτή βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη η εφαρμογή της Κ.Π. Leader+ μέσα από την οποία επιχειρείται η οριστική ενσωμάτωση της ποιότητας σε κάθε πτυχή της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της περιοχής.

3. ΤΟ ΤΟΠΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Η ραγδαία ανάπτυξη του Τουρισμού στο Νομό Καρδίτσας και ειδικότερα στον ορεινό όγκο (Λίμνη Πλαστήρα, Σμόκοβο), απετέλεσε μια ευκαιρία για τη βελτίωση των εισοδημάτων και της ποιότητας ζωής των απασχολουμένων στον κλάδο, των κατοίκων των συγκεκριμένων περιοχών, αλλά και του υπόλοιπου Νομού. Ωστόσο, σύντομα έγινε αντιληπτό ότι για να διασφαλιστεί η συνεχής, απρόσκοπτη και υγιής πορεία της τουριστικής δραστηριότητας θα έπρεπε να ληφθεί μέριμνα για τα παρακάτω:

- Την διατήρηση, προστασία και ανάδειξη του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος
- Την διαφύλαξη και ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής
- Την εφαρμογή υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών στις τουριστικές υπηρεσίες

Για το σκοπό αυτό οι επαγγελματίες του τουρισμού κλάδου, με την τεχνική υποστήριξη της Αναπτυξιακής Καρδίτσας (ΑΝ.ΚΑ ΑΕ) και την πολιτική στήριξη των τοπικών φορέων, αποφάσισαν την σύνταξη και εφαρμογή ενός "Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας" (ΤΣΠ) που αποτελείται από ένα σύνολο κανόνων που συζήτησαν και συμφώνησαν ομόφωνα οι συμμετέχοντες.

3.1. Η φύση του ΤΣΠ

- Το ΤΣΠ είναι ένα σύνολο κανόνων που ομαδοποιούνται σε «Παραρτήματα» το οποίο λειτουργεί μέσα στο θεσμικό πλαίσιο της Πολιτείας. Κάθε όρος που αντιβαίνει σ' αυτό είναι αυτόματα άκυρος.
- Οι όροι του ΤΣΠ θεσπίζονται με πρωτοβουλία των συμμετεχόντων σ' αυτό και συμπληρώνουν το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, ορίζοντας ειδικότερες προδιαγραφές που βελτιώνουν την ποιότητα των παρεχομένων τουριστικών υπηρεσιών στην περιοχή.
- Οι συμμετέχοντες στο ΤΣΠ δεν λειτουργούν σαν συνδικαλιστική ομάδα, αλλά σαν μέλη αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας που εργάζονται με στόχο τη βελτίωση των παρεχομένων τουριστικών υπηρεσιών στην περιοχή του Νομού Καρδίτσας και μέσω αυτής τη βελτίωση του εισοδήματός τους.

3.2. Οι σκοποί του ΤΣΠ

- Η παροχή τουριστικών υπηρεσιών αναβαθμισμένης ποιότητας
- Η διαφύλαξη των αισθητικών και καταναλωτικών προτύπων της περιοχής
- Η προστασία του περιβάλλοντος από τις τουριστικές δραστηριότητες
- Η προστασία των καταναλωτών - επισκεπτών από κερδοσκοπικές πρακτικές
- Η εξυπηρέτηση και η ενημέρωση των επισκεπτών
- Η προστασία των συμβεβλημένων από τον αθέμιτο ανταγωνισμό
- Η διασφάλιση της αειφορικής ανάπτυξης της περιοχής
- Η εκπαίδευση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των μελών του και του προσωπικού που απασχολούν.
- Η συνεργασία με ειδικούς σε θέματα τουρισμού για τη μεταφορά τεχνογνωσίας στην περιοχή.

3.3. Όροι Συμμετοχής

Το δίκτυο είναι ανοικτό σε κάθε επαγγελματία του τουριστικού κλάδου με την προϋπόθεση ότι γίνονται ανεπιφύλακτα αποδεκτοί οι όροι του ΤΣΠ. Κάθε μέλος καταβάλλει στο δίκτυο ετήσια συνδρομή ύψους 50.000 δρχ.

3.4. Δυνατότητα Τροποποίησης

Οι όροι και τα παραρτήματα του ΤΣΠ τροποποιούνται, επεκτείνονται και εμπλουτίζονται μετά από ομόφωνη απόφαση των συμμετεχόντων. Αν οι συμβεβλημένοι είναι πάνω από τριάντα τότε αρκεί πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων των συμβεβλημένων.

3.5. Όργανα εφαρμογής του ΤΣΠ

Τα όργανα του ΤΣΠ είναι τρία:

- Η Γενική Συνέλευση
- Το Διοικητικό Συμβούλιο
- Οι Επιτροπές Ελέγχου εφαρμογής

3.6. Επιτροπές Ελέγχου Εφαρμογής

Για την εφαρμογή των όρων που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα ορίζονται επιτροπές (μία για κάθε παράρτημα). Απαγορεύεται η συμμετοχή ενός συμβεβλημένου σε πάνω από δύο επιτροπές. Οι επιτροπές θα αποτελούνται από μέλη του ΤΣΠ (επαγγελματίες που σχετίζονται με το αντικείμενο της επιτροπής), στελέχη της ANKA, της Ν.Α (αρμόδιες υπηρεσίες) και των Δήμων

3.7. Σήμα

Στους συμβεβλημένους χορηγείται σήμα το οποίο αναρτάται υποχρεωτικά σε εμφανές σημείο της επιχείρησής τους. Οι συμβεβλημένοι είναι υποχρεωμένοι να ενημερώνουν τους πελάτες τους και να αναρτούν τους όρους του ΤΣΠ σε εμφανές σημείο.

3.8. Διαγραφή μέλους

Η μη τήρηση οποιουδήποτε όρου του παρόντος συμφώνου αποτελεί λόγο διαγραφής. Στην περίπτωση αυτή το σήμα αφαιρείται.

4. ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ ΤΣΠ

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω οι κανόνες του ΤΣΠ ομαδοποιούνται στα παρακάτω ομοιογενή Παραρτήματα:

- Διαχείριση παραπόνων πελατών – επισκεπτών
- Τήρηση αισθητικών προτύπων
- Διαχείριση τιμών
- Γαστρονομική κληρονομιά

4.1. Διαχείριση παραπόνων πελατών – επισκεπτών

1. Κατασκευάζονται ομοιόμορφα κουτιά παραπόνων που τοποθετούνται σε εμφανή σημεία των συμβεβλημένων επιχειρήσεων. Τα κουτιά συνοδεύονται από θήκες που περιέχουν ερωτηματολόγια (κοινά για όλες τις επιχειρήσεις) και στυλό. Στο σημείο τοποθέτησης των κουτιών, θα υπάρχει πινακίδα παρότρυνσης για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους πελάτες. Τα ερωτηματολόγια θα αναφέρονται στη συγκεκριμένη επιχείρηση.

2. Εκλέγεται επιτροπή ελέγχου της εφαρμογής της εν λόγω δράσης του ΤΣΠ. Ο πρόεδρος της επιτροπής και μόνο αυτός διαθέτει κλειδιά των κουτιών. Τα ερωτηματολόγια συγκεντρώνονται από την επιτροπή κάθε 15 ημέρες. Τα ερωτηματολόγια αριθμούνται κατά επιχείρηση, κωδικοποιούνται, επεξεργάζονται και συντάσσεται έκθεση από την ΑΝΚΑ η οποία κοινοποιείται στα μέλη του δικτύου. Μετά απ' αυτό επιστρέφονται στις επιχειρήσεις και καταχωρούνται σε βιβλίο το οποίο εκτίθεται δημοσίως. Με βάση τις παρατηρήσεις και τα διατυπωμένα παράπονα το δίκτυο λαμβάνει αποφάσεις για την επίλυση των προβλημάτων που ενσωματώνονται στο παρόν ΤΣΠ.

4.2. Τήρηση αισθητικών προτύπων

4.2.1. Πινακίδες προβολής

1. Πρόκειται για:

- Πινακίδες γενικής ενημέρωσης (γίνονται με ευθύνη των Δήμων)
- Stand με καταλόγους κοντινών τοπικών επιχειρήσεων
- Αποκλειστικές πινακίδες επιχειρήσεων

2. Σε συνεργασία με την Γ' ΔΕΚΕ προσδιορίζονται οι χώροι στους οποίους μπορούν να τοποθετηθούν ενημερωτικές ή και διαφημιστικές πινακίδες που θα αναφέρονται στα μέλη του ΤΣΠ. Αυτές θα έχουν ομοιόμορφη αισθητική μορφή και θα σχεδιαστούν από ειδικούς. Οι πινακίδες θα φέρουν απαραίτητα το σήμα του ΤΣΠ. Οι συμβεβλημένοι

Δήμοι θα είναι υποχρεωμένοι να τοποθετήσουν σε κομβικά σημεία πληροφοριακούς φωτισμένους πίνακες με τα ελάχιστα απαραίτητα στοιχεία για τους επισκέπτες (χάρτης, χρήσιμα τηλέφωνα κα). Οι πληροφοριακοί πίνακες θα έχουν ειδικό και κοινό για όλους τους συμβεβλημένους σχεδιασμό. Κάθε νέο μέλος θα πληρώνει για τις απαραίτητες αλλαγές στις πινακίδες έτσι ώστε να συμπεριλαμβάνεται σ' αυτές.

3. Κάθε συμβεβλημένος είναι υποχρεωμένος να δίνει πληροφορίες για την υπόλοιπη περιοχή. Οι συμβεβλημένοι στο ΤΣΠ είναι υποχρεωμένοι να αφαιρέσουν όλες τις πινακίδες που έχουν τοποθετήσει μέχρι τώρα και να τις αντικαταστήσουν με αυτές που θα αποφασιστούν στο ΤΣΠ. Κάθε συμπληρωματική πινακίδα θα πρέπει να έχει την έγκριση του ΤΣΠ.

4. Για τις ονομασίες των καταστημάτων θα χρησιμοποιούνται ελληνικές λέξεις με έμφαση σ' αυτές που έχουν παραδοσιακού συμβολισμού. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η χρήση ξένων λέξεων σαν ονόματα επιχειρήσεων.

4.2.2. Τραπεζοκαθίσματα

Σε συνεργασία με ειδικούς, σχεδιάζονται τύποι τραπεζοκαθισμάτων ή γενικές προδιαγραφές με προκαθορισμένα υλικά (ξύλο, ψάθα, μάρμαρο, μασίφ μέταλλο, ύφασμα) από τους οποίους τα μέλη του ΤΣΠ είναι υποχρεωμένα να επιλέξουν. Δεν θα επιτρέπεται άλλος τύπος. Θα προτιμώνται τοπικές επιχειρήσεις παραγωγής των τραπεζοκαθισμάτων. Στα τραπέζια τοποθετούνται υφασμάτινα καλύμματα που αλλάζουν μετά από κάθε χρήση. Απαγορεύεται η χρήση πλαστικών ή χάρτινων καλυμμάτων.

4.2.3. Χρήση αδρανών υλικών

Αφορά τα υλικά με τα οποία κατασκευάζονται αρχιτεκτονικά στοιχεία του περιβάλλοντος χώρου (φράκτες, μαντρότοιχοι, πλακοστρώσεις, βρύσες κα), τα οποία πρέπει να είναι τοπικά

4.2.4. Περίπτερα πώλησης προϊόντων

1. Για στέγαση εξωτερικών χώρων επιτρέπεται μόνο η κατασκευή ξύλινων υποστέγων με στέγη από κεραμίδι ή ξύλο (κιόσκια). Η χρήση υφασμάτινων καλυμμάτων (τέντες) επιτρέπεται μόνο για τους εξώστες και θα είναι λευκού χρώματος. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η χρήση διαφημιστικών τεντών ή ομπρελών.

2. Με ευθύνη των Δήμων κατασκευάζονται σε επιλεγμένες θέσεις ειδικά και καλαίσθητα περίπτερα που θα πληρούν συμφωνημένες προδιαγραφές για την πώληση τοπικών προϊόντων. Στην περίπτωση που αυτά κατασκευάζονται από ιδιώτες - μέλη θα πρέπει να πληρούν τις κοινές προδιαγραφές.

4.3. Διαχείριση τιμών

Οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο ΤΣΠ δεσμεύονται να αναρτήσουν τιμοκαταλόγους σε εμφανή σημεία, εκτός αυτών που υπάρχουν στα τραπέζια. Η μορφή των τιμοκαταλόγων θα είναι κοινή. Κάθε επιχείρηση μπορεί να έχει δική της πολιτική τιμών. Το βιβλίο του ΤΣΠ θα περιέχει και τον τιμοκατάλογο

4.4. Γαστρονομική κληρονομιά

1. Κάθε συμβεβλημένη επιχείρηση που ασχολείται με την εστίαση δεσμεύεται να προσφέρει συγκεκριμένη ποικιλία τοπικών φαγητών, γλυκισμάτων, ποτών που αποτελούν στοιχεία γαστρονομικής κληρονομιάς.

2. Τα μέλη δεσμεύονται να χρησιμοποιούν τοπικά προϊόντα και α' ύλης. Για το σκοπό αυτό συντάσσεται - κατόπιν προσκλήσεως στον τοπικό τύπο - κατάλογος με προμηθευτές προϊόντων ο οποίος κοινοποιείται στα μέλη.

3. Τα μέλη δεσμεύονται να μη χρησιμοποιούν προτηγανισμένη πατάτα

5. ΤΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΤΣΠ

- Απόκτηση σήματος
- Διαφοροποίηση του προϊόντος ή της παρεχόμενης υπηρεσίας
- Επίτευξη οικονομίας κλίμακος
- Βελτίωση της εικόνας της επιχείρησης
- Βελτίωση του ηθικού των εργαζομένων και των συνεργατών της επιχείρησης
- Δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης με τους πελάτες
- Ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις

6. Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ LEADER

- Ενισχύθηκαν και ενισχύονται επιχειρήσεις για τον εκσυγχρονισμό και την προσαρμογή τους, ώστε να ικανοποιούν τις προδιαγραφές του ΤΣΠ
- Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό κλάδο εντάσσονται στο πρόγραμμα με την προϋπόθεση ένταξης στο ΤΣΠ ή άλλο αντίστοιχο δίκτυο
- Διάχυση της καλής πρακτικής μέσω του «Κέντρου Στρατηγικού Σχεδιασμού Πίνδος» σε 13 περιοχές της Πίνδου. Ήδη, η εφαρμογή Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας είναι ζητούμενο στις περισσότερες περιοχές εφαρμογής σχεδίου της ΚΠ Leader+
- Προσανατολισμός των συμμετεχόντων στη Διατοπική και Διακρατική Συνεργασία

7. ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΤΣΠ

Είναι γνωστό ότι ο ΕΛΟΤ θέσπισε την προδιαγραφή 1417 για την πιστοποίηση του συστήματος ποιότητας των αγροτουριστικών επιχειρήσεων. Είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται στη χώρα μας να οριστούν έννοιες όπως: αγροτουρισμός, αγροτουριστικός προορισμός, αγροτουριστική επιχείρηση, αγροτουριστικό προϊόν κ.α και αυτό είναι μια θετική εξέλιξη.

Ωστόσο, η προδιαγραφή 1417 εμπεριέχει τη λογική του ISO: της πιστοποίησης, δηλαδή, ενός συστήματος που θα πρέπει να τηρείται από τις υποψήφιες για πιστοποίηση επιχειρήσεις. Ένα τέτοιο σύστημα είναι ιδιαίτερα βαρύ για τις μικρές αγροτουριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον αγροτικό χώρο και σε κατά κανόνα απομακρυσμένες περιοχές από κέντρα παροχής εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών που απαιτούνται για την οργάνωση και τη σωστή τήρηση ενός συστήματος ποιότητας.

Αντίθετα, η λογική του ΤΣΠ, στηρίζεται στην δημιουργία οικονομιών κλίμακας και στον αυτοέλεγχο σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας. Είναι συλλογική, εταιρική σχέση (cluster) και όχι μονομερής και ιδιωτική υπόθεση μιας συγκεκριμένης επιχείρησης. Απαιτείται, εκ τούτου, δημιουργία ειδικής προδιαγραφής που να καλύπτει αυτή την πρωτοποριακή επιχειρηματική και συνάμα κοινωνική έκφραση της αναπτυξιακής προσπάθειας που καταβάλλεται σε αρκετές μειονεκτικές περιοχές της χώρας μας. Άλλωστε, η βασική ειδοποιός διαφορά του αγροτουρισμού σε σχέση με τον τουρισμό δεν είναι το μέγεθος ή η ποιότητα των μεμονωμένων επιχειρήσεων, αλλά η συμβολή και ο ρόλος αυτών στη δημιουργία και αναβίωση της έννοιας «κοινότητα», μιας ενεργούς και συνεκτικής, δηλαδή, τοπικής κοινωνίας, στη ζωή και στις δραστηριότητες της οποίας καλούνται να πάρουν μέρος και οι επισκέπτες – τουρίστες.

Η παραπάνω προσέγγιση δεν αποκλείει την πιστοποίηση σύμφωνα με ένα πρότυπο (ISO ή προδιαγραφή 1417) κάποιων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σ' έναν αγροτουριστικό προορισμό. Αυτό που υποστηρίζεται εδώ είναι ότι κάτι τέτοιο δεν συμβάλει κατ' ανάγκην στην προώθηση του αγροτουρισμού στην Ελλάδα, αλλά του τουρισμού (απλώς). Είναι, όμως, συζητήσιμο αν ο τουρισμός με τη μαζική μορφή του, δηλαδή ο τουρισμός των tour operators, είναι ωφέλιμος για προστατευόμενες περιοχές ή αν είναι αποτελεσματική στρατηγική για την ανάπτυξη μειονεκτικών περιοχών.